LUPERCALIA BAYRAMI, AZİZ VALENTİNUS YORTUSU ve SEVGİLİLER GÜNÜ

Romalılar Kır ve Çoban Tanrısı **Pan**'a **lupus** ('kurt') sözcüğünden türetilen **Lupercus**, bu tanrı için kutlanan bayramlara da
Lupercalia
adlarını vermekteydiler. O zamanki bir inanışa göre
Lupercalia
'nın Yunanistan'ın Arkadia bölgesinde kutlanan
Lykaia ('Kurt') Bayramları
ve Çoban Tanrısı Pan kültü ile bir ilişkisi vardı. Olasılıkla İ.S. II. yüzyılda yaşamış olan tarih yazarı
Justinus
'a göre, bu kutlamalar sırasında Lupercus'un çıplak bir heykeli bir keçi postuna sarılırdı (
Hist. Phil.
43.1).
Cicero, Ovidius, Horatius, Plutarkhos
ve
Varro
gibi antik yazarlardan öğrendiğimize göre, Roma'da
Luperci
adı verilen Pan rahiplerinin (
sacerdotes
) oluşturdukları bir dernek, her yılın Şubat ayının 15. günü tanrı Pan için
Lupercalia
adında bir festival düzenlemekte ve kentin arınmasını ve bereketi sağlamak amacı ile bazı sıradışı ritüeller gerçekleştirilmekteydi.
Lupercalia
olasılıkla, aynı tarihte kutlanan ve
Februa
('arınma') adı verilen eski bir arınma bayramı ile ilişkili olduğundan, bu kutlamalar 'arınma ayı'

olan
Februarius
'da yapılmaktaydı.
Lupercalia
şenliği sırasında gerçekleştirilen ritüeller sırasında, Roma'nın efsanevî kurucuları sayılan
Romulus ve Remus
'un dişi bir kurt (
lupa
) tarafından emzirildiği ve

kentin ilk kurulduğu yer olan **Palatinus Tepesi**'nin yamacında yer alan **Lupercal** adındaki mağarada birçok keçi ve bir köpek kurban edilir ve burada akan kan bir bıçakla iki gencin alınlarına sürülür ve daha sonra bu kan süte batırılmış bir yün parçası ile kurulanırdı. Daha sonra, ellerinde kurban edilen keçilerin derilerinden yapılmış postlara bürünmüş yarıçıplak rahipler (*luperci*) Palatinus Tepesi'nin etrafında koşarlar ve bu sırada ellerinde bulunan keçi derisinden yapılmış kamçılarla yol kenarına gönüllü olarak dizilmiş olan seyircilere ve özellikle kadınlara vururlardı. Çünkü bununla doğurganlığın artacağına ve doğum sancılarının azalacağına inanılırdı. Bu ritüellere ayrıca arınma törenleri ve bolluk-bereket büyüleri de eşlik etmekteydi.

Lupercalia festivali İ.Ö. I. yüzyılda Roma'da o kadar büyük bir rağbet kazanmıştı ki, 44 yılının *consul*
'ü olan
Marcus Antonius
bile festival sırasında Palatinus'un çevresinde yapılan koşuya katılmıştı. Ancak

Constantinus I
devrinde (324-337) Hristiyanlık Roma'nın resmî dini oldu ve daha sonra
Theodosius
'un 392 yılında yayınladığı bir genelge ile paganizm yasaklandı. Ama buna rağmen, örneğin 494 ile 496 yıllarında Papalık yapan
Gelasius I
devrinde, alt tabakalardan gelen küçük gruplar bu kutlamaları hala sürdürmekteydiler. Bu nedenle Gelasius, Lupercalia'nın sürdürülmesinde bir sorun

görmeyen senatörlere şöyle seslenmişti: **«Eğer bu ritüelin yararlı birşey olduğunu iddia ediyorsanız, onu geleneksel şekli ile kendi kendinize kutlayın; haydi gidin ve çırılçıplak koşun ki belki bu soytarılığı gereğince başarabilirsiniz!».**
Ve uzun tartışmalar sonucunda Lupercalia bayramı yasaklandı.

Lupercalia Bayramını yasaklatan Papa Gelasius, 14 Şubat gününü **Valentinus** adını taşıyan ve **«... adları saygı ile anılan ama hizmetleri yalnızca Tanrı tarafından bilinen»**
azizlere ithaf etti. Erken Hristiyanlık döneminde Valentinus adını taşıyan üç din şehidi (
martyr
) bilinmektedir. Bunların içinde 14 Şubat günü ile ilişkilendirilebilecek tek kişinin, İmparator
Claudius II (Gothicus)
devrinde Roma'da rahiplik yapan Valentinus olduğu sanılmaktadır. Nitekim 1493 yılında yayınlanan
Liber Chronicarum
ya da
Book of Chronicles

(Nuremberg Kroniği) adlı kaynakta verilen bilgiye göre bu adam imparator Claudius II tarafından öldürtülen bir Romalı rahipti. Çünkü rahip Valentinus, o sırada Roma'da eziyet gören Hristiyanlara yardım etmekte ve bazı Hristiyan çiftleri evlendirmekteydi. Ama o devirde Hristiyanlara yardım etmek bir suçtu ve bu yüzden Valentinus hapse atıldı. Mahkûmu bizzat sorgulayan ve ona hayli kibar davranan imparator onu fikirlerinden vazgeçiremedi; tersine, Valentinus onu Hristiyanlığa davet edince ölüme mahkum edildi ve 269 (veya 270 veya 273 ?) yılında sopa ve taşlarla öldürülerek Roma'nın kuzeyindeki
Via Flaminia
'da (Flaminius Yolu) gömüldü. Bir söyleme göre Valentinus, zindandaki gardiyanı olan Asterius'un kızını iyileştirmek suretiyle mucizesini göstermiş ve idamından önce bu kıza «
Senin Valentinus'undan
.
..» diye bir not bırakmıştı.

Birçok iddianın aksine, Papa Gelasius'un tesis ettiği Aziz Valentinus Günü olan 14 Şubat ile Romalıların *Lupercalia* ritüelleri arasında herhangi bir bağlantı bulunmamaktadır. Her ne kadar
A. Butler
adındaki bir İngiliz 1756-1759 yılları arasında yayınladığı
Azizlerin Yaşam Öyküleri
adlı eserde,
Lupercalia
Bayramları'nda erkek ve kadınların adlarını bir obje üzerine yazarak bir küpün içine attıklarını ve yapılan kura çekiminde eşlerin belirlendiğini ve modern devirlerin
Sevgililer Günü
'nün bu geleneğin bir devamı

Aziz Valentinus Günü'nü ilk kez Sevgililer Günü olarak niteleyen ünlü İngiliz ozan Geoffrey Chaucer (XIV. yüzyıl).

H. Malay